RAST MÜZİKOLOJİ DERGİSİ | SONBAHAR 2022, 10(3) 365-377
Araştırma Makalesi

Klasik batı müziğinde kullanılan si bemol klarnet ekipmanlarının incelenmesi ve kullanım alanlarındaki farklılıklar

Kaya Kılıç

Doç., Anadolu Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, Müzik Bölümü, Eskişehir, Türkiye.
Email: kayakilic@anadolu.edu.tr **ORCID:** 0000-0002-1331-0070

DOI 10.12975/rastmd.20221033 Submitted July 12, 2022 Accepted September 14, 2022

Öz

Enstrüman icracıları için başarılı performans sergileyebilmek, doğru enstrüman ve doğru ekipman kullanımıyla paralel olarak ilerleyen bir süreçtir. İcracı için uygun enstrüman ve ekipman seçimi bu bağlamda büyük önem taşımaktadır. Üflemeli bir enstrüman olan si bemol klarnet icracıları da, kendilerini müzikal açıdan ifade etmenin en iyi yolunu bulmak için farklı arayışlara girmektedirler. Enstrümandan çıkan tonun ve ses renginin önce kendisine daha sonra da dinleyenlere güzel gelmesi için yıllarca farklı ekipmanları deneyerek en güzel tınıyı bulmaya çalışırlar. Klarnetlerin ekipmanları teknolojinin de ilerlemesiyle yıllar içinde gelişim ve değişiklik göstermiştir. Bu gelişmeler neticesinde icracıların istedikleri tınılara ulaşmalarını sağlamak için enstrüman üreticisi olan müzik şirketleri her ekipman için farklı ürün geliştirme yoluna gitmişlerdir. Makalede bu ekipmanların kullanım alanları, farklılıkları gibi konulardaki bilgi eksikliğinin giderilmesi adına detaylı bir inceleme sunulması amaçlanmıştır. Makaleye konu olan ekipmanlar ile ilgili bilgilere literatür taraması yapılarak ulaşılmış ve detaylı olarak ele alınmıştır. Si bemol klarnette kullanılan ağızlıklar, bilezikler, kamışlar ve bariller incelenmiş; model, marka ve özelliklerine göre gruplandırılıp kullanım alanlarındaki farklılıklar hakkında detaylı bilgi sunulmuştur. Ayrıca araştırma sırasında dünyaca tanınmış çeşitli klarnet markalarının ürettiği farklı model ekipmanlar incelenerek karşılaştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmanın klarnet icracılarının performanslarını olumlu anlamda değiştirecek yararlı bir kaynak niteliği taşıdığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler

ağızlık, baril, bilezik, kamış, klarnet, üflemeli çalgılar

Giriş

Klasik batı müziğinde kullanılan si bemol klarnetin kökeni ve gelişimi ile ilgili çok sayıda araştırma, bulunmaktadır. Klarnetin ilk çıkış zamanları, klarnetteki az perde sayısı nedeniyle kaçınılmaz olarak belli kısıtlayıcı özelliklerle ortaya çıkmıştır (Lawson, 1995, s. 1). Klarnet tarih boyunca günümüzdeki formuna erişene kadar birçok kez değişime uğramış ayrıca farklı biçimlerde ve malzemelerle üretilmiştir. Batı müziğinde kullanılan si bemol klarnetlerin ilk yapıldığı tarihlerde farklı ekipman seçeneği ve teknolojik gelişmeler olmadığı için icracılar performanslarını belli bir düzeyde sunabiliyorlardı. Fakat zamanla Almanların ve Fransızların geliştirdiği klarnetteki yeni perde mekanizmaları sayesinde, icracılar enstrümanları üzerinde daha fazla kabiliyet sahibi oldular. Bu gelişmelerin sonucu sadece si bemol klarnet değil, klarnetle birlikte üzerinde kullanılan ekipmanlarda gelişim ve değişikliğe uğradılar. Sanatını icra eden icracının güvendiği ve hakim olduğu ekipmanlarla performansını sergilemesi dinleyiciler için sunduğu müziğin kalitesini de arttırdı. Bu durumu fark eden birçok büyük müzik şirketi ve lutiyeler yıllar içinde klarnetler için yeni ekipmanlar oluşturmaya başladılar. Bu ekipmanların başında ağızlık gelmektedir. Fransızca ismi ‘’bek’’ olan ağızlık, klarnetin en uç kısmında bulunur, kamış ve bilezik sayesinde icracının ses üretmesine olanak verirken enstrümandan çıkan sesin kalitesine ve tonuna da büyük ölçüde etki eder. Başarılı icra ve kaliteli bir ton için iyi bir ağızlık önem arz etmektedir. Günümüzde birçok marka ve model ağızlık çeşidi bulunmaktadır. Sanatında başarılı

olmuş klarnet icracılarına iyi bir markalı klarnet üzerinde kötü bir ağızlık ya da kötü bir klarnet üzerinde iyi bir ağızlık mı diye seçenek sunulsa, çoğu icracı klarnetin tonunu büyük ölçüde etkilediğinden ikinci seçeneği seçecektir. Bunun sebebi enstrümanın ne kadar iyi olursa olsun ağızlık ekipmanının istenilen tonu vermemesi yüzünden yetersiz bir tınının ortaya çıkmasıdır. Ayrıca değinilmesi gereken başka bir önemli nokta da si bemol klarnetlerinin ağızlıkları, aynı marka ve model olsa dahi, farklı ses rengine, tona ve artikülasyona sahip olabilmektedir. Önce istenilen klarnetin seçilmesi, ardından ağızlığın ona uygun seçilmesi daha doğru bir işlemdir (Stein, 1958). Ağızlık seçimlerinde değinilmesi gereken başka bir konu da herkesin ağız ve dudak anatomik yapısının farklı olmasıdır. Geliştirilen ya da fabrikasyon olarak üretilen ağızlıklar herkeste farklı şekilde sonuç gösterebilir. Bu nedenle icracıların si bemol klarnet ağızlıklarını deneyerek kendilerine uygun olanı seçmeleri önemlidir. Si bemol klarnette kullanılan diğer bir ekipman ise bilezik ya da kelepçe olarak adlandırılan ve klarnet kamışını ağızlığa bağlamaya yarayan materyaldir. Bilezikler de aynı ağızlıklar gibi marka ve modellere göre gruplandırılmaktadırlar. İlk bilezikler ipten yapılırken günümüzde daha çok deri ya da nikel ile kaplanmış bilezikler kullanılmaktadır. Deri olan modeller, ip veya örgü şeklinde modeller, ağaçtan yapılmış modeller ve farklı materyallerden oluşturulmuş birçok ürün yelpazesi mevcuttur. Hepsinin kullanım alanları farklı olmakla birlikte tonlamaları ve artikülasyon değişimleri, icracıların seçimlerini belirlemesinde büyük rol oynamaktadır. Klarnette doğru bir ton elde etmek için uygun bileziğin seçilmesi de önem arz etmektedir. Si bemol klarnetin ekipmanlarından biri olan kamış, titreşimle klarnetten sesin çıkmasını sağlayan en önemli bileşenlerdendir. Klasik batı müziğinde icracılar kamış numarası olarak yüksek numaralar kullanılırken, Türk müziğinde genelde düşük numara olan kamışları kullanmaktadırlar. Kargı kamışından olan kamışlar haricinde yeni teknoloji ile geliştirilen sentetik kamışlar günümüzde rağbet görmeye başlamıştır. Sentetik kamış, geleneksel olan kamış yapısı ve ölçülerinden geliştirilen bir yeniliktir. Si bemol klarnetin bir parçası olan baril (fıçı) ayrıca klarnetin akort edilebilmesini de sağlayan ekipmandır. Genelde Boehm sistem kullanan si bemol klarnetler için 62mm ile 68mm arasında değişen uzunlukları vardır. Si bemol klarnetin akordunun pesleşmesi için daha uzun olan baril kullanılırken tizleşmesi için ise daha kısa olan baril kullanılmaktadır. Barillerde klarnet ile aynı malzemeden yapılmış ve her iki ucunda metal halkalarla donatılmış yüzükler bulunur. Barilin dış kısmı iç kısmı ile aynı materyalden üretilmektedir. Birçok icracı ve enstrüman yapımcısı, barilin bir enstrümanın performansı için önemli olduğunu düşünür. Bariller marka ve modellerine göre plastik veya ebonit gibi ahşaptan başka malzemelerde kullanılarak çeşitli şekil ve kalınlıklarda tasarlanmıştır (Hoeprich, 2008, s. 3).

Araştırmanın Problemi

Bu araştırmada si bemol klarnet icracılarının ekipmanlar hakkında bilgi sahibi olmalarının performanslarında olumlu anlamda gelişme yaratıp yaratmadığı sorusuna yanıt aranmaktadır. Ekipmanların yanlış seçimi sayısız probleme yol açabilmektedir. Bu anlamda ekipmanların özellikleri açısından değerlendirilmesi ve karşılaştırılması nasıl olmalıdır?

Yöntem

Bu araştırmada si bemol klarnet ekipmanlarının teknik özellikleri ile ilgili karşılaştırma için alanlarında öneme sahip ekipman üreticilerinden detaylı bilgiler toplanarak inceleme yapılmıştır. İnceleme sonucunda ulaşılan bilgiler, teknik özellikler ve kullanım alanları gibi sınıflara ayrılarak aktarılmıştır (Büyüköztürk, vd., 2008). Araştırmadaki veriler görseller ve teknik detaylardan oluşmaktadır. Bu veriler oluşturulurken ekipman üreticilerinin web sayfalarından yararlanılmış, edinilen bilgiler ile detaylandırılarak sunulmuştur. Ekipmanlar ile ilgili yapılan karşılaştırmada aynı markanın farklı modellerinin yanı sıra

aynı özelliklere sahip farklı markaların ürünleri de incelenmiştir.

Bulgular

Mevcut bilgiler ve araştırma sonucunda elde edilen bulgular, doğru ekipman seçiminin icracının performansında olumlu etki yaratacağı sonucunu doğrulamıştır. Eğitimcilerin ve icracıların yaşadıkları problemleri çözmelerinde, ekipmanların teknik detayları, üretim materyalleri ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmalarının avantaj sağlayacağı sonucuna varılmıştır.

Si Bemol Klarnet Ağızlık (Bek) Modelleri ve Aralarındaki Farklılıklar

Güzel tonla ve rahat klarnet çalmak için kaliteli bir ekipmana sahip olmak önemlidir. Hatta bir sıralama yapılması gerekirse neredeyse klarnet kadar önemli olan parça ağızlıktır. Başarılı bir klarnet öğrencisi ve icracısı olmanın büyük bir kısmı doğru ağızlığı seçmektir. Her bir klarnet ağızlığının farklı karakteristik özellikleri vardır. Bu özellikler boyutu, şekli, kullanılan malzeme yapısı, iç, dış açıklık ölçüsü ve işçiliğine göre değişmektedir. Ağızlığın boyut ve şekil yapısı sesin rahat çıkmasına katkıda bulunur. Klarnetle birlikte verilen ağızlıklar genelde yeni başlayanlar için yeterlidir. İcracının çalma kapasitesi ilerleyince daha iyi ton veren marka ve modellere yönelmesi gerekebilir. Si bemol klarnet için kullanılan ağızlıkların malzeme yapısı genelde plastik, ebonit, metal, ağaç ve kristal şeklinde üretilmektedir. Bunun yanı sıra günümüzde el işçiliği ile yapılan ağızlıklarda kullanılmaktadır. Fakat üretim kolaylığı ve bakımı açısından yaygın olarak kullanılan, *Ebonit'*ten yapılmış olan ağızlıklardır. Ağızlığın yapıldığı madde çıkan tonu ve tepkisini önemli ölçüde etkilemektedir. Buna örnek vermek gerekir ise uç açıklıkları ve şekli metalden yapılmış bir ağızlık daha açık bir ton sunabilirken, kaplaması daha farklı ama aynı uç açıklık ve ölçülere sahip olan ağızlık çeşitli faktörlere bağlı olarak daha koyu ton verebilmektedir. Ağızlıkların tasarım konusu da icracının çalma üzerinde kesin bir etkisinin olduğu yönünde değerlendirilmektedir. Klarnetten çıkan ses ilk olarak kamış ve ağızlık ile ağızlığın iç bölümünde başlar (Teal, 1963, s. 19). Klarnetin kamışının titreştiği yer ağızlıktaki yüz eğrisi kısmının olduğu alandır. Yüz eğrisi uzun olan ağızlık titreşim aralığını arttırır ancak klarnet çalmaya yeni başlayanlar için kontrol etmesi daha zor olabilir çünkü kamışın titreşecek daha fazla yeri vardır (Etheridge, 2010, s. 65). Ağızlığın yapısından bahsetmek gerekirse, boyu ve şekli, ağızlığın ucu, pencere kısmı, iç ve dış duvarı, boşluk kısmı, yapılmış olduğu materyal, uç açıklığı, yüz eğrisi, burun kısmı, ses kısmı, rampa ucu boşluk kısmı ve ağızlığın ucunun iç kısmı şeklinde söylenebilir.

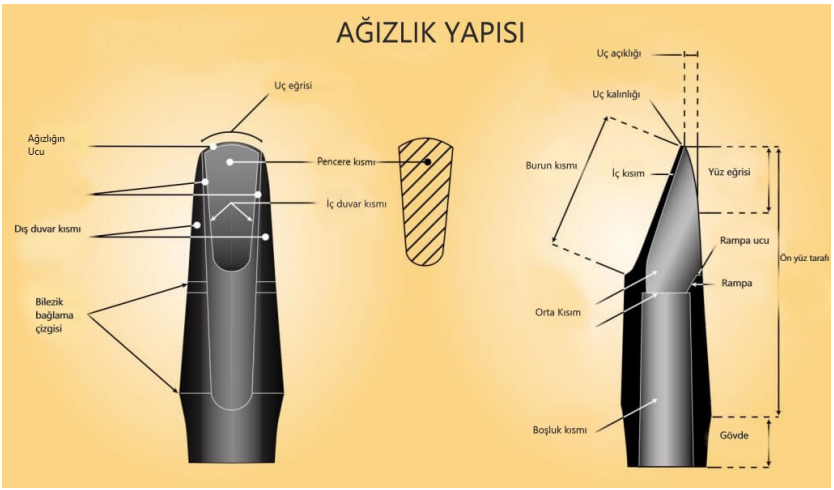

Görsel 1. Vandoren marka si bemol klarnet ağızlık yapısı (web 1)

Dünyada birçok Ağızlık üreticisi olan firma bulunmaktadır. *Vandoren, Backun, Buffet Crampon, Amati* alanlarında profesyonelleşmiş firmalardan bazılarıdır. Bu firmalardan en önemlisi ve pazar payı en yüksek olanı "Vandoren" şirketidir. 1905 yılında Fransa'da kurulan firma zamanla klarnet ve saksafon ekipmanları üzerine lider olmuştur. Vandoren marka si bemol klarnet ağızlıklarından en çok tercih edilen modeller görsel 2'de verilmiştir.

M13 Modeli | M15 Modeli | BD5 Modeli | B40 Modeli

B45 lirli Modeli | M30 Modeli | 5RV Modeli | B45 Modeli

Görsel 2. Vandoren marka si bemol klarnet ağızlık modelleri (web 2)

Klarnet ağızlıklarını birbirinden ayıran farklılıklar uç açıklık ölçüleri ve yüzeyleridir. Uç açıklığı bek ve kamış arasındaki aralığa denmektedir. Bu aralık uzadıkça kamış seçimini daha sert numaralı kullanmak kısaldıkça ise daha yumuşak numaralı kamış kullanmak önerilir. Si bemol klarnet ağızlıkları yaklaşık olarak 3,5 inç uzunluğunda olmaktadır (Ellis, 1991, s. 1,2). Günümüzde çok sayıda si bemol klarnet ağızlık markaları ve modelleri bulunduğundan, mükemmel ağızlığı bulmanın formülü, farklı modelleri kendi enstrümanınızla denemek ve klarnet ağızlıklarının sunduğu her şeyi detaylı şekilde öğrenmek için zaman ayırmaktır. Ayrıca yeni alınmış bir ağızlık ile ilk zamanlarda uzun ses çalışmaları yapılıp, ağızlığa alışmak icracılar için önerilmektedir.

Vandoren markası modellerine göre web sitesindeki özellikleri şu şekilde belirtilmiştir.

- M13 Modeli: Zengin renkli ses, çok kesin tepki verir. 100.5 mm kamış ile uç arasındaki açıklıktadır.
- M15 Modeli: Büyük artikülasyon kolaylığı ve müzisyenlere renkli bir ses yelpazesi sunar. 103.5 mm uç açıklıktadır.
- BD5 Modeli: Koyu ve zengin ton arasındaki mükemmel denge sağlar. 113 mm uç açıklıktadır.
- B40 Modeli: B45 modelindeki ile aynı geniş yüzey kısma sahip olup kompakt ve oturmuş ses özelliği vardır. 119.5 mm uç açıklıktadır.

- B45 Lirli Modeli: Geniş uç açıklığı sayesinde kolay üfleme ve yuvarlak ses özelliği sunar. 127 mm uç açıklıktadır.

- M30 Modeli: Dışa bakan uzunluğu ona büyük esneklik, tını ve yuvarlaklık arasında iyi bir denge sağlar. 115 mm uç açıklıktadır.

- 5RV Modeli: Profesyonel müzisyenler için kendini kanıtlamış standart özelliktedir. Kaliteli ve geleneksel yapıdadır. 106.5 mm uç açıklıktadır.

- B45 Modeli: Evrensel ağızlığı, ara uç açıklığı ve orta uzunlukta bir kaplama ile çoğu klarnetçi tarafından takdir edilmektedir. 119.5 mm uç açıklıktadır.

Si bemol klarnet çalgısında fabrikasyon ağızlıklardan farklı olarak bir de el yapımı ağızlıklar kullanılmaktadır. El yapımı ağızlıkları üreten birçok firma günümüzde "CNC" denilen bilgisayar sayılımlı denetim destekli makinalar ile ağızlığın şeklini ve kesimini yapmaktadır. Bu işlem sonrası enstrüman lutiyeleri ağızlık üzerinde kullanıcıların istediği tonlama ve açıklığı belirleyip, ona göre ağızlığın içini kazıyarak özel ayarlamalar yapabilmektedir. Bu işlem fabrikasyon üretiminden daha fazla emek ve zaman istediği için fiyat olarak daha yüksek şekilde uygulanmaktadır. Klarnet beki icracılar için olmazsa olmazlardandır. Bu nedenle ağızlık seçerken sergilenecek olan performansın hangi müzik tarzında yapılacak ise o tarza uygun olan ağızlığın seçilmesi yorumcu açısından önem arz eder. Örnek vermek gerekir ise caz ve Türk müziğinde kullanılan beklerin uç açıklık ölçüleri klasik beklere göre daha fazla yani açık olmalıdır. Bu sebeple Türk Müziği ve caz çalan icracılar genelde bu tür uç açıklığı fazla olan bekleri daha çok tercih etmektedir. Ağızlık tercihlerinde önemli bir olguda, bulunduğunuz yerin akordunun hangi frekansına göre yapıldığıdır. Amerika Birleşik Devletleri'nde birçok profesyonel orkestra ve topluluk, akordunu 440 hz frekansına göre yaparken, Avrupa orkestraları ise 442 hz frekansına göre akort etmektedir. Böyle bir durumda icracı kullanması gereken ağızlık modeli ve uzunluğunu bulunduğu bölgeye göre seçmelidir. Vandoren markasındaki 440 hz frekansındaki ağızlıklar genelde 13 numarası ile gösterilmektedir.

Si Bemol Klarnette Kullanılan Bilezik (Kelepçe) Modelleri

Klarnet kamışını ağızlık kısmına sıkıca sabitleyen ekipmana bilezik denir. Ses hem ağızlığın hem de kamışın titreşimleri yoluyla üretilir, bu nedenle bilezik, ikisini bir arada tutan önemli ekipmandır. Klarnetin çıktığı ilk yıllarda kamışın bir ip veya kordon yardımı ile ağızlık kısmına bağlanması yöntemi kullanılırdı. Bu yöntem "Spannschnur" veya "Blattschnur" yöntemi olarak adlandırılır. Hala birçok Alman klarnet icracısı bu yöntemi kullanmaktadır (Ellsworth, 2015, s. 65). Daha sonra 1812 yılında *Iwan Mülleri*'in geliştirdiği klarnet çalgısında ilk kez metal bilezik kullanılmıştır (Orkin, 2019, s. 23). Si bemol klarnette ağızlık, bilezik ve kamış uyumu çok önemlidir. Her parça birbiriyle etkileşim halindedir. O nedenle yeni bir bilezik alınacaksa mutlaka kullanılan bek ve kamış ile seçmek icracı için doğru bileziği seçmede kolaylık sağlayacaktır. Günümüzde kullanılan birçok bilezik türü vardır. Plastik, metal, örgü, deri şeklinde materyallerden üretilmişlerdir. Her birinin farklı tonu ve özellikleri vardır. Farklı özelliklere sahip olan bilezikler klarnetten çıkan ton kalitesi ve dil atma tekniği üzerinde farklılıklara sahiptir. Bileziğin kamışı ağızlıkta sabit tutmasının yanında diğer görevi kamış üzerine eşit şekilde basınç uygulayarak kamışı ağızlığa doğru çekmesidir (Coppenbarger, 2016, s. 22). Basınç sırasında önemli olan diğer bir olgu ise, bileziğin kamışın serbest şekilde titremesine olanak vermesidir. Birçok firma bilezikler üzerinde teknolojik ve farklı arayışlara girmişlerdir. Bu arayışlar ve gelişmeler sonucunda piyasada çok fazla bilezik modeli üretilmektedir ki bu da İcracıların kendileri için doğru olan bileziği seçmesini her geçen gün daha da zorlaştırmaktadır. Ürün yelpazesi ne kadar fazla olursa seçme kriterleri zaman ve psikoloji açısından o kadar etkilenir. Çok sayıda seçeneğe sahip olmanın

sakıncalarından biri her yeni seçeneğin hedef uğruna başka bir parametreden/ hedeften vazgeçmenin listesini arttırmasıdır. Ayrıca her yeni verilecek kararın psikolojik sonuçları vardır. Hedef uğruna başka bir parametreden/hedeften vazgeçmek zorunda oluşumuz aldığımız kararlarla ilgili duygularımızı etkiler. Daha da önemlisi, bu kararsızlık, verdiğimiz kararlardan aldığımız tatminin düzeyini etkilemektedir. Sınırlı sayıda seçenekle bile bu süreçten geçmek zor olabilir. Çünkü seçeneklerin sayısı arttıkça, iyi bir karar vermek için gereken çaba da artar (Schwartz, 2004, s. 56). Si bemol klarnette kullanılan bilezikler kendi içlerinde de icracının yapmak istediği türdeki müziğe ve mekana göre farklılık gösterebilir. Klarnet icracıları genelde ellerinde birçok model ve marka bilezik bulundururlar. Bunun sebebi çalacakları duruma ve salona göre istedikleri bileziği seçmeleridir. Metalden yapılan bilezikler zengin bir ton ve yüksek ses verdikleri için büyük konser salonlarında tercih edilirken, plastik ya da deri bilezikler küçük mekanlar ve oda müziği gibi küçük gruplu konserlerde tercih edilebilir. Tabi bu durum icracının ton anlayışına, rahat çalımına ve kişisel tercihine göre değişkenlik de gösterebilmektedir. Diğer bir yandan bileziklerin çeşitliliği ile satış maliyeti de geliştirilen teknolojiler neticesinde artmaktadır. Bu neden le bileziği almadan önce si bemol klarnet üzerinde denenip sonra uygun olanı seçmek daha iyi bir fikir olacaktır. Deri ve metalden üretilen bilezik markaları *Vandoren, BG Franck Bichon, Rovner, Silverstein* şeklinde sıralanabilir. Si bemol klarnette kullanılan bilezik modellerinin özelliklerine göre marka ve modellerinden bazıları aşağıdaki görsellerde verilmektedir. Görseller ve modeller hakkındaki bilgiler markaların kendi web sitelerinden alınmış ve çevirileri yapılmıştır. İlk olarak Vandoren markasına ait bilezik modelleri ilgili görselde verilmektedir.

Görsel 3. Vandoren marka deri, ip ve optimum modeli bilezikler (web 3)

Vandoren markasına ait deri bilezik modelinin özelliği, hakiki deri, el yapımı kaplama, çift yönlü vida mekanizması ile hızlı ve simetrik sıkma ve sesi ayarlamak için değiştirilebilir 3 baskı plakasının olmasıdır. İp bileziğin özelliği ise, ayarlanabilir, takması kolay dokuma tasarımı ve kamışın ağızlık kısmına tam şekilde oturması için sıkma iplerinin olmasıdır. İp bilezik bazen örgü bilezik diye de adlandırılır. Aynı markanın diğerlerinden farklı olan metal optimum modeli, deri bilezik ile aynı özelliklere sahip olup aralarındaki fark sadece optimumum modelinin metal olarak üretilmiş olmasıdır.

BG Super Revelation Rovner Versa Silverstein Hexa

Görsel 4. BG, Rovner ve Silverstein modeli bilezikler (web 4)

BG Markasına ait Super Revelation bileziğin özellikleri 24 ayar altın kaplama metal plaka ile donatılmış deri olması ve icracı için zengin /dolu ton sağlamasıdır. Direk kamış teması sağlayan metal plaka sayesinde müzisyenin daha kolay artikülasyon yapabilmesine olanak verir ve solist olarak çalan icracılar için uygun olan modeldir. Rovner markasına ait olan Versa modeli bilezik altı farklı ton üretecek şekilde yapılandırılmış ve tam ton kontrolüne sahiptir (web 4). Silverstein markasının Hexa modeli bilezik tasarımında gerçek bir atılım şeklinde üretilmiştir (web 5). Altı kablo ve dört ince ayarlayıcı ile bilezik, çalınması kolay kalırken benzeri görülmemiş bir odak ve kontrol sunar (web 6). Görsellerin çoğunda görüldüğü üzere birçok bilezik marka ve modeli kendi aralarında farklılıklar ve özellikler sunmaktadır. İcracının seçim yaparken istediği kriterlere göre farklı model ve markaları denemesi önem arz etmektedir.

Si Bemol Klarnette Kullanılan Kamışlar ve Özellikleri

Klarnet çalgısında kullanılan kamışlar çoğunlukta kargı kamışından yapılmaktadır. Klarnetten ağızlık yardımıyla titreşim sayesinde sesin çıkmasını sağlayan ekipmandır. Kamışa verilen hava akımı, kamışın ileri geri titreşmesine ve akustik dalgalar oluşturarak sesin çıkmasına neden olur. Akdeniz iklim kuşağında değişik ekolojik ortamlarda yetişebilen ve hızlı gelişebilen ve uzun seneler sonucu oluşan bir bitki türü olan bu materyale "Arundo Donax" da denmektedir (Arslan ve Şahin, 2014, s. 90). Arundo Donax (kamış) tam boyutuna gelince ve güneşte kuruduktan sonra düz, dikdörtgen parçalar halinde kesilir. Bu işlem tamamlandıktan sonra zımpara ile şekil ve kazınarak en son halini alır. Günümüzde sentetik malzemeden (plastik) yapılan modelleri de mevcuttur. İcracının istediği tonu çıkarmasında ağızlıktan sonra gelen en önemli parça kamıştır. Tek kamışlı tahta nefesli enstrümanların ton üretiminde üç temel olan olgu vardır. Bunlar Rezonans borusu, ağızlık ve kamıştır. Aralarındaki en farklı ve değişken olan kamıştır. Çünkü genellikle kullanımı sırasında hem kimyasal hem de mekanik bozulmaya maruz kalır (Casadonte, 1995, s. 5). Plastik olarak üretilen kamışlar bu bozulmaya maruz kalmadığı için bazı icracılar için tercih edilme sebebi olmaktadır. Konser veya performans için doğru kamışı bulmak çoğu zaman klarnet icracılarının çabalarını ve zamanlarını alabilmektedir. Her kamış belli numaralarda üretilir. İnceden serte doğru giden bu numaralar sayesinde icracılara farklı seçimler sunulmaktadır. Yalnız burada dikkat edilmesi gereken önemli konu, kamışların aynı marka ve numara olmasına rağmen, birbirlerinden farklı sertlikte ve yumuşaklıkta olabilmeleridir. Bunun sebebi kargıların yetiştiği veya toplanıldığı bölgenin farklı olmasıdır. Üreticilerin numaralandırma sistemine göre üretilen kamışlarda yeni başlayanlar için düşük numara, kolay ses çıkan (1,1.5) numaralar önerilirken, fiziksel olarak kondisyon gelişimi sonrası daha sert olan (2,3,3,5) numaralara geçilmesi uygun olacaktır. Sert numara olan kamışlar si bemol klarnette üst oktav denilen ince seslerde icracıya daha fazla hakimiyet ve ton kalitesi verdiği için tercih sebebi olmaktadır. Kamışların yapısı gereği uç tarafları çok kırılgandır. En ufak bir çarpma veya dikkatsizlikte kırılabilirler. Bu da çalıcının performansını olumsuz şekilde etkilemektedir (Lowry, 1985, s. 6). Kamışların kırılmasını veya zarar görmesini engellemek için kamış tutucuları veya koruyucuları diye adlandırılan materyaller, klarnet icracıları tarafından tercih sebebi olmaktadır. Si bemol klarnet için üretilen birçok kamış markası vardır. Günümüzde en çok tercih edilen kamış markaları "Vandoren, Rico, D'addario"dur. Vandoren markasına ait V12, 56 Rue Lepic ve V21 si bemol kamış modelleri aşağıdaki görselde verilmektedir.

Görsel 5. Vandoren marka si bemol kamış modelleri (web 7)

Traditional (geleneksel) model olan vandoren kamışı, bağ ve dil artikülasyonlarının yapılmasında icracıya kolaylık sağlarken ayrıca ton zenginliğini korumaktadır. V12 model Vandoren kamış gelenekselden biraz daha kalın uçlu uzun bir palet üzerinde kesilir ve uzun palet şeklinde kesildiği için, kamışın daha fazlası titreştiği anlamına gelerek daha derin ve zengin bir ses ile sonuçlanır. Rue Lepic 56 modeli mukavemet derecelendirmesi daha küçük ve daha spesifik olup, Alman tarzı kamışlara benzeyen yapısı vardır. V21 modeli 56 Rue Lepic kamışının konik şeklini V12 profiliyle birleştirir. Zengin bir tona sahip olup performans isteyen icracılar tarafından için tercih edilmektedir. Klasik kargıdan yapılan kamışlar organik oldukları için sıcak ya da soğuk hava durumuna göre farklılıklar göstermektedir. Bu neden ile üreticiler kamışların bu durumdan etkilenmemeleri için çeşitli ürünler geliştirmişlerdir. Plastik ya da sentetik denilen klarnet kamışı bu gibi durumlar için üretilmiştir. Yapısı aynı geleneksel kargı kamışı şeklinde olup Cnc makinalarıyla kesilip, yine sertlik numaraları verilerek üretilmektedir. Günümüzde tercih edilen sentetik kamış üreticilerinden bazıları *Legere, Forestone, Silverstein*'dır. Klarnet kamışları genelde 10'lu kutu şeklinde satılmaktadır. Çoğu kamış fabrikasyon olarak aynı numaralar ve ölçülerde üretilmiş olsa da kutudan çıkan 10 kamıştan her biri farklı çıkmaktadır. Klarnet icracıları bu gibi durumlarda kamışlarda kazıma veya uç tarafını kesme gibi küçük oynamalar yaparak istedikleri ses rengine ve kolay üfleme rahatlığına sahip olabilmektedirler. Seçilen kamışın çok uzun süreler kullanılması, üzerinde bakterilerin üremesi yüzünden icracılar için uygun olmamaktadır. Ayrıca yapılan araştırmalarda, çalmadan hemen önce yenilen yiyeceklerin kamış üzerinde birikerek bakteriler için sıcak bir üreme alanı oluşturduğu ve enstrümandan çıkan sese de etki edebildiği kanıtlanmıştır (Salmon, 2007, s. 22).

Klarnetlerde Kullanılan Baril Modelleri

Si bemol klarnet bariline Türkçe'de fıçı da denmektedir. Klarnetin geri kalanı ile aynı malzemeden yapılır. Her iki uç tarafında metal halkalar bulunur ve farklı uzunluklarda üretilirler. Bu uzunluk ölçüleri 62mm - 68mm arasında değişir. Birçok icracı barilin ton ve akort açısından önemli olduğunu düşünür. Klarnetin akort edildiği en önemli yer bu parçadır. Bariller alt ucundan yukarı ve aşağı itip çekilerek akort edilmektedir (Hoeprich, 2008, s. 3). Genelde yeni alınan bir klarnetle 2 tane farklı ölçüde baril verilir. Bunun sebebi beraber çalınacak olan diğer enstrümanlarla klarnetin doğru akordu sağlayabilmesidir. Barilin ölçü numarası ne kadar artarsa(uzarsa) klarnetin akordu o kadar pesleşir tam tersi olursa da tizleşir. Ayrıca klarnet uzun süre çalınırsa enstrüman tizleşeceğinden dolayı orkestrada çalan icracılar bu gibi durumlarda ikinci barillerini kullanarak doğru akordu sağlamaya çalışırlar. Baril üreticileri si bemol klarnet için faklı bariller tasarlamakta ve ürettikleri barilleri icracıların istediği şekilde şekillendirmektedir. *Buffet Crampon, Backun, Paulus & Schuler* gibi şirketler, bariller konusunda arge yapan ve farklı tasarımlar ile si bemol klarnet çalan icracılar tarafından tercih edilmektedir. Bu firmalardan Paulus & Schuler kendi dizayn ettikleri ve alanda ilklerden olan zoom modelini tasarlamışlardır. Geliştirdikleri zoom model baril, ikinci bir barile gerek kalmadan orta kısmından ayarlanabilir bir mekanizma ile barilin uzayıp kısalmasını sağlamaktadır. Firma yaptıkları bu yenilik sayesinde, aynı baril ile icracıların akortlarını ve performanslarını sorunsuz sergilemelerine olanak sağlamışlardır. Bu yenilik senfoni orkestrasında çalan si bemol klarnet sanatçıları için çok önemli bir gelişme olmuştur. Çünkü klarnet uzun süre çalındığı zaman içerdeki sıcak hava nedeniyle tizleşebilmektedir. Bu tizleşme klarnetin akordunun değişmesine sebep olur. Zoom model baril kullanan yorumcular barilin ortasındaki ayar mekanizması sayesinde akortlarını pesleştirip tizleştirme özelliğini kullanarak, doğru akordu yapabilmektedirler.

Görsel 6. Paulus & Schuler Zoom model baril (web 8)

Diğer bir Kanadalı üretici firma olan Backun, bariller konusunda kullandığı farklı tarzda ağaç modelleri ile öne çıkmaktadır. Bu modeller Moba, Fatboy, ve New Traditional (Geleneksel). Modeller arasındaki farklar, ağaç yapılarının ve şekillerinin birbirlerinden ayrı olmasıdır. Moba modeline ait özellikler, si bemol klarnet için üretilmiş olup, "grenadilla" veya "cocobolo" ağacından yapılır. Artikülasyon kolaylığı ve koyu tona sahiptir. Orkestrada çalan veya solist olan icracılar için tasarlanmıştır. Fatboy modeli backun modelleri arasında en çok satan modelidir. New Traditional olan model iki halka arasına yerleştirilmiş grenadilla veya cocobolo ağacından yapılan ve oda müziği çalmak için en uygun olan modeldir (web 9). Backun markasının kullandığı Cocobolo ağacı yaprak döken ağaçlar sınıfına dahil olan ve genellikle Amerika kıtasının orta kesimlerinde, El Salvador, Honduras, Costa Rica, Panama, Guatemala gibi ülkelerde yetişen özel bir türdür. Bu tür gelişimi için sulak alanlara ihtiyaç duyar. İklim olarak ise tropikal özelliklerin hakim olduğu bölgeler, cocobolo için son derece uygundur. Cocobolo'nun en önemli kullanım alanlarından biri de enstrüman imalatıdır. Parlak tiz sesler ve bas sesleri üretebilmesi nedeniyle sıkça tercih edilir. Ayrıca cocobolo'dan imal edilen enstrümanın sesi sabittir ve zamanla değişiklik göstermez. Koyu kırmızı rengi ile kullanıldığı enstrümana bambaşka bir görünüm kazandırır. İçerdiği özel yağlar nedeni ile parlak bir görüntüye sahiptir ve sıkça cilalanması gerekmez (web 10). Cocobolo ağacından yapılmış fatboy modeli daha kalın olduğu için ahşabın yoğunluğundan dolayı daha sıcak ve dolgun bir ses çıkarır.

Moba Fatboy New Traditional

Görsel 7. Backun marka bariller (web 11)

Klarnet üreticisi konusunda kendini ispatlamış olan Buffet Crampon markasının ürettiği 3 farklı barillerden ilki olan İcon modeli, si bemol ve la klarnete uygun şekilde üretilmiştir. Gövdesi özel bir şekilde üretilmiş olup, ince işlenmiş olan halkaları sayesinde Buffet Crampon markasının geliştirdiği klarnet ailesinin en son akustik teknolojisi kullanılarak tasarlanmıştır. Moenning modeli Paris'te üretilmiş, granadilla ağacından yapılmış ve gümüş kaplama ile kaplanmıştır. Chadash model barillerin özellikleri 63mm ve 68 mm aralıkları uzunluklarında üretilmiş olup, ismini modele veren Guy Chadash tarafından 1994 yılında tasarlanmıştır.

Icon Moenning Chadash

Görsel 8. Buffet Crampon marka bariller (web 12)

Bazı bariller tüm klarnetler için uygun olmayabilirler. Baril marka ve modeli ne olursa olsun önemli olan icracının kendi klarnetini tanıyıp ona uygun olan barili kullanmasıdır. Akort ederken dikkat edilmesi gereken diğer bir konuda, baril ve klarnet arasındaki boşluğun çok olmamasıdır. Baril gereğinden fazla açılırsa orta oktavdaki çıkacak seslerde ve entonasyonda bozulmalar olabilir. Bu nedenle barili çok açmak yerine daha uzun bir baril takıp doğru olan entonasyon sağlanmalıdır. Ağaçtan üretilen bariller, farklı sesler üretebilen çeşitli ağaç türlerinden yapıldığından, aralarında seçim yapabilecek birçok seçeneğe sahiptirler. Si bemol klarnet barilin birçok farklı şekili vardır. Konik, silindirik ve ters konik şeklinde olabilirler. Farklı ağaçlardan üretilen bariller kendi içlerinde de ayrılırlar. Burada önemli olan icracının klarnetten nasıl bir ses elde etmek istediği ile alakalıdır. Daha parlak veya daha koyu bir ses mi? yoksa daha berrak açık homojen bir ses mi? Özellikle si bemol klarnet barili seçerken, icracının ne tür bir ses elde etmek istediği konusunda net bir fikre sahip olması önemlidir.

Sonuç

Si bemol klarnet çalmak isteyen icracıların istediği müziği ve yorumu yapabilmesi için, klarnetin yanında gerekli olan en önemli parçalar klarnet ekipmanlarıdır. Küçük değişiklikler gibi görünen bu ekipman değişiklikleri, enstrümanın ses rengi ve rahat kullanılmasında büyük ölçüde farklar yaratabilmektedir. Yapılan araştırmada günümüzde klarnet çalan veya çalmak isteyen yorumcuların başlıca unsur olarak hangi ekipmanları seçmeleri konusunda bilgi sahibi olmadıkları gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda, materyaller hakkında doğru bilgi sahibi olan icracıların çalma performanslarında olumlu anlamda gelişme olacağı varsayılmaktadır. Bunun yanı sıra makalede yer alan tüm ekipmanlar, marka model ve verilen teknik özellikleri ile ilgili bilgiler sayesinde, si bemol klarnet eğitimi veren eğitimcilere fayda sağlayarak farklı bir bakış açısı getirebileceği ayrıca motivasyon unsuru olunarak katkı sağlayacağı sonuçlarına varılmıştır. Makalenin ilk bölümünde yer alan si bemol klarnette kullanılan ağızlık farklılıkları farklı perspektiflerden incelenmiş olup, önceki modellerinde referans olarak alınmasının yardımı sayesinde doğru ağızlık seçilirken nelere dikkat edilmesi konusu irdelenmiştir. Klarnet kamışlarıyla ilgili sunulan araştırmada yorumcuların en çok seçmede sorun yaşadığı kamış numaraları ve problemleriyle ile ilgili açıklayıcı bilgiler verilmiştir. Si bemol klarnette kullanılan bilezik modellerinin hepsinin farklı ton ve artikülasyon çeşitliliği tespit edilmiş ve icracının bu farklar konusunda bilgilendirilip gerekli seçimleri yapması önerilmiştir. Klarnetin parçası ve akordunun da yapıldığı kısım olan baril için birçok firma çeşitli modeller ve yenilikler sunmaktadır. Bu yeni özellikler ve modeller icracıların seçim yapmasını daha da zorlaştırmaktadır. Bu geliştirmelerin sonucu olarak makalede düzgün akort yapılması ve icracının kendi klarneti için en doğru barili seçmesi için önemli bilgilerin verildiği düşünülmektedir. Ayrıca farklı firmaların sunduğu özellikler karşılaştırılıp içlerinden hangilerinin icracıya kolaylık sağlayacağı olası neden ve sonuçlarına odaklanılmıştır. Araştırmanın sonucunda günümüzde si bemol klarnet ekipmanları için yazılmış olan kaynakların çok az olduğu görülmektedir. Bu nedenle çalışmanın sanat ve bilime olan katkısının büyük bir öneme sahip olduğu düşünülmktedir.

Kaynaklar

Arslan, M. B. ve Şahin, H. T. (2014). Alternatif Hammadde Kaynağı Olarak Kargı Kamışı (Arundo donax L.) Üzerine Bir İnceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi,18*(3) 90-96.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. İstanbul: Pegem Akademi.

Casadonte, D. J. (1995). *The clarinet reed: an introduction to its biology, chemistry, and physics*. Doctoral thesis. The Ohio State University, Ohio.

Coppenbarger, B. (2016). *Fine-tuning the clarinet section: a handbook for the band director*. Maryland: Rowman & Littlefield.

Ellis, K. S. (1991). *Comparative analysis of four measurement instruments for clarinet mouthpieces and an investigation of dimensional consistency of intermediate mouthpieces*. Doctoral thesis. The Ohio State University, Ohio.

Ellsworth, J. (2015). *A dictionary for the modern clarinetist*. Maryland: Rowman & Littlefield.

Etheridge, D. (2010). *Clarinet for dummies*. Indianapolis: Wiley Publishing, Inc.

Hoeprich, E. (2008). *The clarinet*. London: Yale University Press.

Lawson, C. (1995). *The Cambridge companion to the clarinet*. Cambridge: Cambridge University Press.

Lowry, R. (1985). *Practical hints on playing the b-flat clarinet*. Alfred Publishing Co.

Orkin, E. (2019). *A methodical approach to learning and playing the historical clarinet*. London: Orkin Manuskript Laboratory.

Salmon, S. (2007). *Looking after your clarinet*. Canada: Trafford Publishing.

Schwartz, B. (2004). *The paradox of choice*. New York: Harper Collins Publishers.

Stein, K. (1958). *The art of clarinet playing*. California, US: Alfred Music Publishing.

Teal, L. (1963). *The art of saxophone Playing*. California, US: Alfred Music.

Web Siteleri

web 1. https://vandoren.fr/en/mouthpieces-technical-elements/

web 2. https://vandoren.fr/en/clarinet-mouthpieces/

web 3. https://vandoren.fr/wp-content/uploads/2018/11/choixligacla-cuir.jpg

web 4. https://www.rovnerproducts.com/versa-ligature

web 5. https://www.dawkes.co.uk/silverstein-hexa-soprano-saxophone-ligature-medium-saxophone-ligatures-and-caps/24678

web 6. https://www.dawkes.co.uk/bg-l4sr-super-revelation-bb-clarinet-ligature-and-cap-leather-style-clarinet-ligatures-and-caps/206

web 7. https://www.amazon.com/Vandoren-CRMIX3-Clarinet-Lepic-Bonus/dp/B01733ZLOG

web 8. https://media.rainpos.com/9079/img_1168.jpg

web 9. https://backunmusical.com

web 10. https://www.enstrumanahsabi.com/blog/icerik/enstruman-agaclari-ve-ozellikleri-1#:~:text=Cocobolo%2C%20yaprak%20döken%20ağaçlar%20sınıfına,eni%20ise%2040%20cm%20kadardır

web 11. https://backunmusical.com/collections/barrels

web 12. https://www.buffet-crampon.com/en/accessories/barrels/

Yazarın Biyografisi

Kaya Kılıç; 1994 yılında Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı klarnet sınıfına kabul edilip çalışmalarına Gülriz Germen ile başladı. Eğitimi süresince birçok resital, oda müziği ve orkestra konserleri gerçekleştirdi. 2002-2004 yılları arasında Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası ve Tiyatrosunda konuk sanatçı olarak görev aldı. 2004 yılında Anadolu Üniversitesi Gençlik Senfoni Orkestrası ile Almanya'nın Köln şehrindeki konserinde yer aldı. Aynı yıl Anadolu Üniversitesin 'den "Onur belgesi" derecesi ile mezun olan Kaya Kılıç, yüksek lisans sınavını kazanarak Anadolu Üniversitesi'nde lisansüstü öğrenimine başladı. 2005 yılında dünyaca ünlü klarnet sanatçıları Alain Damien, Nicolas Baldeyrou, Sarah Elbaz ile Masterclass çalışmalarına katıldı. 2005 yılında Anadolu Üniversitesi Senfoni Orkestrası'nın açtığı sınavı kazanarak orkestranın klarnet grup şefi olarak atandı. 2006 yılında İstanbul Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Üfleme ve Vurma Çalgılar yüksek lisans programına yatay geçiş yaptı ve öğretim görevlisi Feza Çetin ile çalışmalarına devam etti. 2008 yılında Anadolu Üniversitesi Senfoni Orkestrası ile iki klarnet için yazılmış olan Franz Krommer Klarnet Konçertosunu solist olarak seslendirdi. 2011 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Konservatuvarında Dr. Öğr. Üyesi Ebru Mine Sonakın ile doktora programına başladı. 2013 Temmuz ayında Anadolu Üniversitesi Senfoni Orkestrası ile Balkan Turnesi kapsamında 6 ülkede klarnet grup şefi olarak konser verdi. 2013 yılında sanatta yeterlik programını başarı ile bitirdi. 2016 yılının mart ayında Anadolu Senfoni Orkestrası ile solist olarak konser verdi. 2018 yılında Doçent ünvanı alan sanatçı 2017-2019 yılları içinde kurucularından olduğu Anadolu Klarnet Beşlisi ile yurt içi ve yurt dışında birçok başarılı konserler verdi. Kaya Kılıç Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarında öğretim üyesi olup, Devlet Senfoni Orkestralarından konuk klarnet sanatçısı olarak davet edilmektedir.

Email: kayakilic@anadolu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-1331-0070

Examination of B flat clarinet equipment used in classical music and differences in usage areas

Extended Abstract

The clarinet has undergone many changes throughout history until it reached its present form, and has also been produced in different forms and materials. Since the B flat clarinets used in classical music were first made, there were no different equipment options and technological developments, so the performers were able to present their performances at a certain level. But over time, thanks to the new fret mechanisms in the clarinet developed by the Germans and the French, the performers gained more skill on their instruments. As a result of these developments, not only the B flat clarinet, but also the equipment used on the clarinet underwent improvements and changes. For instrument performers, performing successfully is a process that proceeds in parallel with the use of the right instrument and the right equipment. Incorrect selection of equipment can lead to numerous problems. The selection of appropriate instruments and equipment for the performer is of great importance in this context. B flat clarinet players, which is a wind instrument, also search for the best way to express themselves musically. They try to find the most beautiful timbre by trying different equipment for years so that the tone and tone coming out of the instrument is pleasing to them first and then to the listeners. The equipment of clarinets has developed and changed over the years with the advancement of technology. As a result of these developments, musical companies, which are instrument manufacturers, have gone to develop different products for each equipment in order to enable the performers to reach the timbres they want. In this article, it is aimed to present a detailed examination in order to eliminate the lack of information about the usage areas and differences of these equipments. The information about the equipment that is the subject of the article was obtained by scanning the literature and discussed in detail. Mouthpieces, ligatures, reeds and barrels will be discussed as equipment used in B flat clarinet, and detailed information will be presented about the differences in usage areas by grouping them according to model, brand and features. In addition, during the research, different models of equipment produced by various world-renowned clarinet brands were examined and comparisons were made. In this research, an answer is sought to the question of whether the B flat clarinet players' knowledge of the equipment creates a positive improvement in their performance. Available information and research findings have confirmed the conclusion that choosing the right equipment will have a positive impact on the performer's performance. Equipment changes that seem like minor changes can make a huge difference in the tone and comfort of the instrument. It has been concluded that it will be advantageous for educators and performers to have sufficient knowledge of the technical details of the equipment and production materials in solving the problems they experience. It has been concluded that thanks to the information about all the equipment, brand models and technical features in the article, it can bring a different perspective by providing benefits to the trainers who give B flat clarinet training, and also contribute by being a motivation factor. It is thought that this research is a useful resource that will positively change the performances of clarinet players.

Keywords

barrel, clarinet, ligature, mouthpiece, reed, wind instruments

Rast Müzikoloji Dergisi

Dizinler

Her veri tabanından dergilerin dizin güncelliği kontrol edilmelidir. DergiPark sorumluluk almamaktadır.

Atıf Dizinleri

Scopus

Diğer Dizinler

SOBIAD

RILM Abstracts of Music Literature with Full Text

Crossref

Ebsco Music Index Fulltext

- Dergi Ana Sayfası
- Hakkında
- Amaç ve Kapsam
- Makale Gönder
- Dergi Kurulları
- İstatistikler
- Yazım Kuralları
- Etik İlkeler ve Yayın Politikası
- Ücret Politikası
- Dizinler
- Arşiv
- İletişim
- Aşık Veysel Özel Sayısı
- Özel Sayı Daveti: Mevlevi Müziği
- Depolama Politikası
- İntihal Politikası
- İndekslenme Durumu Sorumluluk Reddi
- Arşivleme Politikası
- Makale Silinmesi/Makale Geri Çekme Politikası
- Gizlilik Bildirimi Politikası
- Şikayet ve İtiraz Politikası
- Künye
- Telif Hakkı Devri Sözleşmesi
- Bu Sayının Hakemleri
- Etik Kurul İzni
- Gizlilik beyanı
- Dizin
- Açık Erişim Politikası
- Hakem İnceleme Politikası
- Sayı Bölümleri